

Uchwała
Rady Powiatu Lęborskiego
z dnia

***w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego programu
przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy
w rodzinie na lata 2012 - 2015***

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.)

uchwala się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2012 - 2015, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Lęborskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku

**Powiatowy program
przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2012 - 2015**

Lębork 2011

Podstawą prawną opracowania i wdrożenia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2012 - 2015” jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Przepisy nakładają obowiązek dążenia do rozszerzenia działań mających na celu zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie, ochronę ofiar przemocy, stworzenie procedur przyczyniających się do ułatwienia izolowania sprawców przemocy od ofiar, zmianę postaw sprawców oraz zmianę postaw członków lokalnej społeczności wobec osób doznających przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust 1 w/w ustawy *zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm).*

Ustawa nakłada na powiaty m.in.:

1. Opracowanie i realizację powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy w rodzinie;
2. Opracowanie i realizację programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1. Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
2. Opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powiatowy programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie łębarskim stanowić musi zbiór opracowanych i przyjętych do realizacji zadań zmierzających do zapewnienia każdemu mieszkańcowi powiatu łębarskiego pomocy w sytuacji kryzysowej.

TEORETYCZNE PODSTAWY DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

I. Przemoc w rodzinie – definicja i rodzaje

Zgodnie z definicją przyjętą przez Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Możemy zatem wyróżnić kilka cech charakterystycznych zjawiska przemocy domowej, która:

1. Jest intencjonalna.

Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.

2. Siły są nierównomierne.

W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.

3. Narusza prawa i dobra osobiste.

Sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).

4. Powoduje cierpienie i ból.

Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony (www.niebieskalinia.pl).

Z kolei według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób będących członkiem rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Z powyższej definicji możemy wyróżnić następujące rodzaje przemocy i ich formy:

- **przemoc fizyczna** – obejmuje szeroki wachlarz czynności: to nieprzypadkowe bicie, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, aż po przypalanie, duszenie, topienie i użycie broni. Jej celem jest wymuszanie na ofierze takiego zachowania, jakiego życzy sobie sprawca. Ma wywołać lęk lub stanowić karę za złamanie reguł ustanowionych przez sprawcę;
- **przemoc psychiczna** – to stałe upokarzanie, ciągle zwracanie uwagi, odrzucanie, terroryzowanie, straszenie, izolacja od rówieśników i członków rodziny, umniejszanie wartości działań, myśli czy zdolności, a także powtarzające się nękanie lub śledzenie. Ma to na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i swoich kompetencji w różnych obszarach jej życia. Sprawca może śledzić każdy krok ofiary, kontrolować jej pocztę czy rozmowy telefoniczne, grozić jej, wmawiać, że stanie się coś strasznego, jeśli nie będzie posłuszna;
- **przemoc seksualna** – obejmuje całe spektrum zachowań: począwszy od niechcianych seksualnych gestów czy uwag, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego, aż do fizycznego uszkodzenia genitaliów. Przemoc seksualna najczęściej występuje razem z przemocą fizyczną i psychiczną, choć wszystkie te formy nie muszą występować jednocześnie;
- **przemoc ekonomiczna** – sprawia, że ofiara staje się zależna od partnera i szczególnie podatna na przemoc. Przykłady tej przemocy obejmują ograniczenie dostępu do pieniędzy czy informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o najmniejsze choćby środki, kłamanie na temat zasobów rodziny, wykradanie pieniędzy, niedopuszczenie do pracy zarobkowej;
- **zaniedbywanie dziecka** - jest formą przemocy, którą bardzo często pomija się w mediach, ale w życiu codziennym jest ona, niestety, bardzo często zauważalna. Zaniechanie dziecka obejmować może zarówno jego sferę psychiczną, jak i fizyczną. Jest niezaspokojeniem potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju, związanych z odżywianiem, ubraniem, schronieniem, higieną, opieką lekarską, wykształceniem, a także niezaspokojeniem jego potrzeby miłości, ochrony oraz poczucia bezpieczeństwa (B. Szulz (red.): Przemoc. Konteksty społeczno-kulturowe. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007, s. 175).

II. Społeczeństwo wobec problemu przemocy w rodzinie

W Polsce w ostatnich latach zorganizowano wiele kampanii i akcji ogólnopolskich na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Były one skierowane do ofiar przemocy (np. bitych kobiet, dzieci), świadków przemocy oraz osób, które mogą w swojej pracy zawodowej spotykać się z osobami krzywdzonymi (pracownicy socjalni, lekarze, policjanci, pedagodzy). Niektóre z nich miały oddziaływać na całe społeczeństwo np. uwrażliwiać na problem bitych dzieci.

Dzięki takim przedsięwzięciom, postawy Polaków wobec zjawiska przemocy w rodzinie na przestrzeni lat uległy pozytywnej zmianie, chociaż według badań prowadzonych przez TNS OBOP w 2007 roku wciąż pokutuje w społeczeństwie przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację (49%), co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinie obserwowanych w otoczeniu.

W dalszym ciągu zrzucamy na ofiary odpowiedzialność za doświadczaną przemoc – co czwarty respondent sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany (24%), tyle samo uważa, że strach przed poruszaniem pewnych problemów w rozmowie z mężem jest problemem żony.

Wciąż znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie: obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%). Powodem do niepokoju mogą być dopiero siniaki i rany na ciele ofiary (16%), a więc przemoc kojarzy się przede wszystkim z przemocą fizyczną (Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Warszawa, październik 2007 r.).

Z powyższych badań wynika, że prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej jest nadal jednym z najważniejszych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy. W dalszym ciągu należy dążyć do tego, aby problem przemocy w rodzinie upowszechnił się, był sprawą mniej wstydliwą. Działania edukacyjne przyczyniają się do zwiększenia świadomości o przemocy w rodzinie, częstszego jej ujawniania i umożliwiają dotarcie z pomocą do jej ofiar.

III. Psychospołeczne skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie wpływa niekorzystnie na psychospołeczne funkcjonowanie jednostki i może zaburzać wszystkie dziedziny życia: somatyczną, poznawczą, emocjonalną,

behawioralną, seksualną. Następstwa długotrwałego odczuwania przemocy mają charakter bezpośredni, ale mogą okazać się długotrwałe i część z nich może się ujawnić po pewnym czasie (B. Szulz (red.): *Przemoc. Konteksty społeczno-kulturowe*. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007 s. 222).

Następstwa przemocy u dzieci

Szczególnie bolesnym przeżyciem dla dziecka jest doznawanie przemocy od rodziców lub opiekunów, czyli osób które powinny zapewnić dziecku poczucie bezpieczeństwa. W literaturze możemy spotkać się z pojęciem „syndromu dziecka maltretowanego” jako określenie szeregu następstw fizycznych i psychicznych, powstałych w wyniku złego traktowania dziecka.

Dzieci doświadczające przemocy fizycznej mają często widoczne obrażenia cielesne: siniaki, zadrapania, ślady przypalania, duszenia, powybijane zęby, mnogie złamania i rany. Często lekarze mogą podczas badań dostrzec obrażenia narządów wewnętrznych. Kary fizyczne bywają tak dotkliwe, że mogą doprowadzić dziecko do kalectwa, a w najgorszym przypadku do zgonu. Dzieci te przestają reagować na ból płaczem, mają m.in. kłopoty z trzymaniem moczu i kału, mają biegunki i wymioty, uporczywe bóle i zawroty głowy, bóle żołądka i bóle mięśni oraz bóle w okolicy serca.

Od strony psychicznej i emocjonalnej, bezpośrednią reakcją dziecka na zachowania krzywdzące jest: wzrost agresywności wobec innych osób, niska samoocena, brak poczucia własnej wartości, emocjonalna labilność, nieumiejętność wchodzenia w relacje interpersonalne, wrogość do otoczenia. Dzieci krzywdzone często są opisywane jako niezdolne do rozluźnienia, bez poczucia humoru, krnąbrne, przyjmują postawę zimnego wyczekiwania lub wzmożonej czujności. Niektóre z ich przejawiają postawę zdecydowanie wycofującą, są depresyjne, ze skłonnością do izolacji, nie odczuwają przynależności uczuciowej z osobami bliskimi. Ich zmartwieniem stają się powracające koszmary nocne.

Badania dowodzą, że znęcanie się nad dzieckiem do 3 roku życia powoduje zaburzenia mowy, motoryki, procesów poznawczych, zaburzenia zdolności uczenia się, depresję, kompleks niższości, nadpobudliwość, zachowania kompulsywne, tiki i fobie. Dzieci krzywdzone mają niższy od przeciętnego iloraz inteligencji.

Z kolei młodzież doznająca agresji w domu często ratuje się ucieczką, przeżywa również wiele innych problemów psychologicznych takich jak: słabo rozwinięte poczucie własnej tożsamości, brak akceptacji własnej osoby, poczucie bezsensu, depresja, myśli samobójcze,

problemy z narkotykami i alkoholem. Często dochodzą do tego problemy z nauką i z promocją do następnej klasy oraz kłopoty z prawem. (I. Pospiszyl: Przemoc w rodzinie. Wyd. WSiP, Warszawa 1994).

Z powyższego możemy wywnioskować, że przemoc w środowisku rodzinnym wywiera istotny wpływ na rozwój psychiczny, emocjonalny i fizyczny dziecka. To właśnie rodzice są pierwszymi wychowawcami dziecka i uczą norm postępowania oraz określonych zachowań. Dlatego zasadne jest podejmowanie działań w zakresie propagowania prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie, nawiązywania pozytywnych relacji między partnerami

Następstwa przemocy u dorosłych ofiar

Wśród kobiet doświadczających przemocy specjaliści zauważyli szereg specyficznych zachowań, nazwanych „Syndromem Bitej Kobiety”. Syndrom obejmuje skumulowany efekt przeżyć związanych z przemocą i charakteryzuje się tzw. wyuczoną bezradnością i stałym lękiem i napięciem.

Do objawów zalicza się również wycofanie z kontaktów społecznych, zaniżoną samoocenę, obniżenie poczucia własnej wartości, poczucie bezradności, utratę zaufania do innych i do świata, poczucie zamętu, wstydu i winy za to, co zaszło.

Przemoc może też wywołać objawy zbliżone do występujących w zespole pourazowym, któremu towarzyszą wspomnienia przemocy, które pojawiają się nagle.

U niektórych ofiar występują również zaburzenia odżywiania oraz skłonność do uzależnień od leków, alkoholu i innych substancji. Stan ten czyni kobietę jeszcze bardziej podatną na przemoc. Związany z nim długotrwały stres może doprowadzić do różnych powtarzających się chorób (np. ginekologicznych lub żołądkowo-jelitowych). Często są one badane i leczone w błędny sposób w wyniku nieznamości przyczyny (B. Gruszczyńska: Przemoc wobec kobiet w Polsce. Wydawnictwo Wolters Kluwe, s. 96-99).

Uzależnienie ekonomiczne lub strukturalne od mężczyzny powoduje poczucie braku życiowych perspektyw, utratę chęci życia, depresję, pojawienie się myśli samobójczych.

A zatem reakcje kobiet na przemoc wydają się mieć istotny wpływ na: aktywność społeczną, funkcjonowanie w życiu towarzyskim, pełnienie ról zawodowych, rozwijanie ambicji i zainteresowań. Warto więc poczynić kroki zmierzające do tego aby, kobiety będące ofiarami przemocy mogły odzyskać wiarę we własne możliwości poprzez wzmocnienie pozycji społeczno-zawodowej i ekonomiczne uniezależnienie się od sprawców.

Bardzo często osoby i rodziny doświadczające przemocy domowej znajdują się w sytuacji kryzysu. Kryzys jest szczególnie trudnym doświadczeniem i często przekracza możliwości samodzielnego poradzenia sobie jednostki z problemem. Jedynie w bardzo sprzyjających sytuacjach, wówczas, gdy zarówno zasoby wewnętrzne osoby, jak i elementy jej środowiska społecznego mogą być spostrzegane jako efektywny system wsparcia, jest ona w stanie samodzielnie rozwiązać kryzysowy problem. Doświadczenie wskazuje iż w wielu sytuacjach "naturalne" zasoby, dostępne dla będącego w kryzysie w jego środowisku nie stanowią wyposażenia wystarczającego do efektywnego zmierzenia się z sytuacją.

Wśród działań podejmowanych na rzecz osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej wyróżnić można m. in. interwencję kryzysową oraz ośrodki wsparcia.

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych, profesjonalnych, celowych i skoordynowanych oddziaływań, wykorzystujących zasoby klienta kryzysowego, jego naturalnego otoczenia społecznego oraz instytucji pomagających, których celem jest ułatwienie odzyskania przezeń równowagi wewnętrznej i poczucia sprawczości oraz rozwiązania problemu (problemów) stanowiących podłoże doświadczenia kryzysowego. Odbiorcą tych działań mogą być zarówno jednostki, jak i grupy oraz całe społeczności. Interdyscyplinarność oddziaływań interwencyjnych wynika z charakteru doświadczenia kryzysowego, dlatego wymaga pomocy ze strony specjalistów różnych dziedzin. Najczęściej są to psycholodzy, pracownicy socjalni, prawnicy. Nierzadko wskazany jest również udział duszpasterzy, czasem pedagogów, lekarzy - w zależności od rodzaju dziedzin najbardziej dotkniętych kryzysem. W ramach interwencji, w uzasadnionych sytuacjach udziela się schronienia na okres do 3 miesięcy (www.interwencjakryzysowa.pl).

Ośrodek wsparcia – jest środowiskową formą pomocy półstacjonarnej służącą utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji, a w szczególności: środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, noclegownie, ośrodki opiekuńcze (www.mpips.gov.pl). W ośrodku wsparcia można utworzyć miejsca całodobowego okresowego pobytu np. dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE LĘBORSKIM

Na terenie powiatu lęborskiego działają następujące instytucje i organizacje, które zajmują się bezpośrednio lub pośrednio zjawiskiem przemocy domowej:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku i w Łebie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Lęborskiej, Ośrodki Pomocy Społecznej w Cewicach i w Wicku;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku (Hostel dla Kobiet w ciąży i matek z dziećmi);
- Komenda Powiatowa Policji w Lęborku, Posterunek Policji w Nowej Wsi Lęborskiej, Posterunek Policji w Cewicach, Komisariat w Łebie;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łebie oraz Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Wsi Lęborskiej, Wicku i Cewicach;
- SPS ZOZ w Lęborku oraz poradnie lekarskie publiczne i prywatne na terenie Powiatu Lęborskiego;
- przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne z terenu Powiatu Lęborskiego;
- Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lęborku;
- Klub Abstynenta „Odnova” w Lęborku;
- Placówka Wielofunkcyjna Nr 1 w Lęborku.

„Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2012-2015” jest ściśle wpisany w priorytety strategiczne realizowanego przez Powiat Lęborski „Powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2011-2014”, którego głównymi celami są:

- poprawa stanu bezpieczeństwa obywateli;
- zintegrowanie działań instytucji i służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo;
- aktywizacja społeczeństwa w zakresie zapobiegania przestępczości;
- zminimalizowanie występowania istotnych zagrożeń dla naszej wspólnoty powiatowej oraz ograniczenie naruszeń porządku i bezpieczeństwa w miejscach szczególnego zagrożenia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lębork wraz z Komendą Powiatową Policji i Zarządem Powiatu Lęborskiego w ramach w/w programu są odpowiedzialni za koordynację realizacji działań ukierunkowanych na poszerzenie lokalnych zasobów w obszarze przeciwdziałania patologii społecznej tj.:

- zwiększenie dostępności zorganizowanych form pomocy psychologicznej, terapeutycznej, socjoterapeutycznej dla osób uzależnionych, dorosłych członków rodzin alkoholowych oraz dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
- prowadzenie szeroko zakrojonej akcji informacyjnej, opracowanie i kolportaż broszur oraz ulotek zawierających adresy instytucji świadczących usługi profilaktyczne, terapeutyczne i inne formy pomocy,
- edukacja profilaktyczna młodzieży z rodzin zastępczych i placówki wielofunkcyjnej w zakresie przeciwdziałania patologiom,
- funkcjonowanie punktu interwencji kryzysowej,
- realizacja programu prewencyjnego „Wspólnie przeciw patologiom”,
- budowa lokalnych systemów powiadamiania o zagrożeniach i patologiach z wykorzystaniem zarządów wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, sołtysów, ośrodków pomocy społecznej, policji, straży gminnych i miejskich, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, komisji ds. przeciwdziałania alkoholizmowi, kuratorów sądowych, zespołów opieki zdrowotnej.

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc

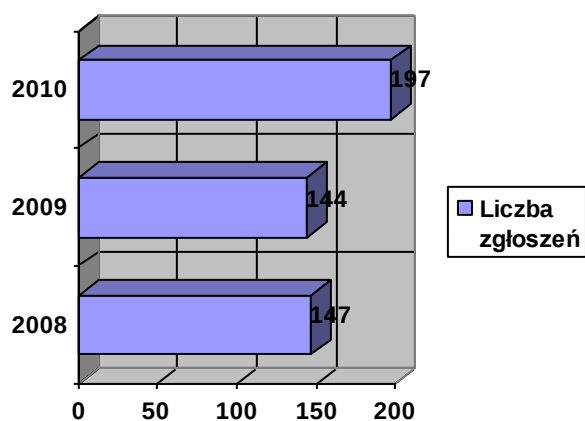
w rodzinie występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Wręcz przeciwnie. Trzeba każdego dnia podejmować wysiłek ukierunkowany na zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć.

W miesiącu lutym 2011 roku, w wyniku przeprowadzonych ankiet zebrano z ośrodków pomocy społecznej, komisariatów policji dane dotyczące przemocy w rodzinie, celem rozpoznania rozmiaru tego zjawiska w Powiecie Lęborskim.

Analiza danych zebranych w ośrodkach pomocy społecznej funkcjonujących w powiecie łęborskim

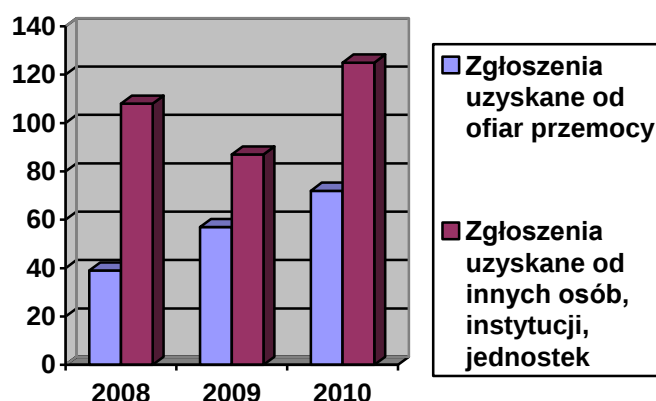
Doznawanie przemocy domowej ze strony członka rodziny jest przez wiele osób ukrywane. Ofiary przemocy z różnych względów nie chcą się ujawniać, a członkowie rodziny, osoby z otoczenia osób doznających przemocy nie zawsze decydują się zgłosić podejrzenie występowania przemocy mimo, iż mają świadomość rozgrywającego się za ścianą dramatu. Jednak uzyskane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku dane ukazują, iż coraz większa liczba osób decyduje się przerwać milczenie i powiadamia właściwe służby o tym fakcie. Zebrane dane ukazują, że liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymywanych przez funkcjonujące w powiecie łęborskim ośrodki pomocy społecznej w 2010 roku w porównaniu do lat ubiegłych wyraźnie wzrosła.

Wykres nr 1. Liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymanych w latach 2008 – 2010 przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące w powiecie łęborskim

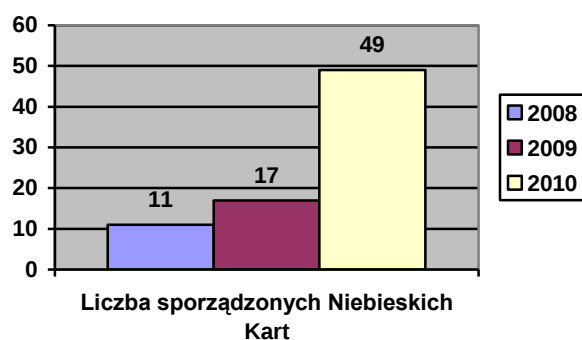
Wyniki przeprowadzonej w ośrodkach pomocy społecznej ankiety ukazały również, że zdecydowana ilość zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie pochodzi nie od ofiar przemocy, ale od różnych osób, instytucji lub jednostek, którym nie jest obojętny los osób pokrzywdzonych.

Wykres nr 2. Liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymanych w latach 2008 – 2010 przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące w powiecie łębarskim z podziałem na źródło uzyskania informacji

Zgłoszenie o doznawaniu przez kogoś przemocy w rodzinie jest dla pracowników ośrodków pomocy społecznej sygnałem, że w rodzinie dzieje się coś niedobrego i niezwłocznie po otrzymaniu takiej informacji podejmują oni działania zmierzające m.in. do rozpoznania sytuacji w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji przebywającej w niej dzieci oraz udzielenia należytego wsparcia ofiarom przemocy. Każde zgłoszenie o zaistnieniu przemocy w rodzinie, otrzymane przez ośrodki jest natychmiast sprawdzane, a osobom będących ofiarami proponuje się skorzystanie z różnego rodzaju pomocy. Niestety wiele osób doznających przemocy przez długi okres czasu nie pozwala sobie pomóc. Przeprowadzone badania wykazały, że mimo dużej ilości zgłoszeń dokonanych przez same ofiary lub osoby z otoczenia, na założenie niebieskiej karty sporządzanej przez pracownika socjalnego lub funkcjonariusza policji w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie, zdecydowała się niewielka liczba osób pokrzywdzonych.

Wykres nr 3. Liczba Niebieskich Kart sporządzonych w latach 2008 – 2010 przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących w powiecie łębarskim

Wśród osób zgłaszających fakt doznawania przemocy w rodzinie pracownikom socjalnym, przeważającą liczbę stanowią kobiety. Z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że przemocy w rodzinie doświadczają również dzieci. Ośrodki nie odnotowały w latach 2008 - 2010 żadnego przypadku zgłoszenia doznawania przemocy przez mężczyznę.

Pracownicy socjalni pracujący na terenie powiatu lęborskiego otrzymując zgłoszenie o przemocy w rodzinie są gotowi do podjęcia różnych działań na rzecz pokrzywdzonych, jeśli tylko wyrażą oni wolę skorzystania z proponowanej pomocy. Ośrodki pomocy społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w latach 2008 - 2010 udzielały pomocy ofiarom przemocy w następującej formie:

- poradnictwo psychologiczne,
- poradnictwo prawne,
- działania informacyjne,
- praca socjalna,
- pomoc materialna,
- zapewnienie schronienia (pomoc całodobowa),
- nawiązanie kontaktu ze szkołą.

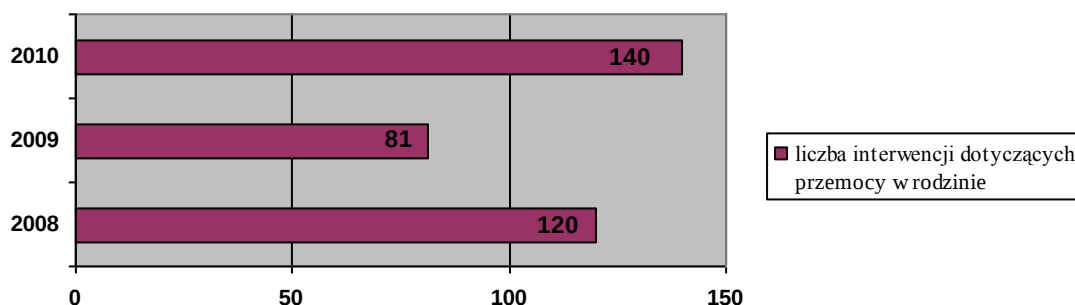
Podjęmowano również wiele działań wobec sprawców przemocy. Do tego typu działań należały m.in.:

- uświadamianie sprawcy o konsekwencjach stosowania przemocy,
- motywowanie do podjęcia leczenia, w przypadku, gdy sprawca okazywał się osobą uzależnioną od alkoholu, narkotyków lub środków odurzających,
- motywowanie do uczestnictwa w terapii mającej na celu zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinie,
- powiadamianie organów ścigania o wystąpieniu przemocy w rodzinie.

Analiza danych zebranych w Komendzie Powiatowej Policji w Lęborku

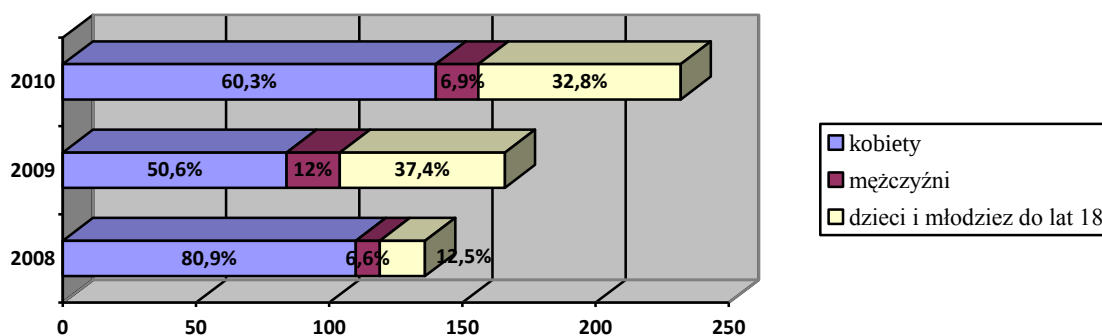
Jak wynika z danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Lęborku (wykres nr 4) na terenie powiatu lęborskiego liczba przeprowadzonych interwencji domowych w latach 2008-2010 wynosiła: 2008 rok – 810; 2009 rok – 1048 i 2010 rok – 1039, w tym liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie: 2008 rok – 120 przypadków; 2009 rok – 81 przypadków, 2010 rok – 140 przypadków.

Wykres nr 4. Liczba przeprowadzonych przez policję interwencji domowych w sprawie przemocy w rodzinie w powiecie łębskim w latach 2008-2010

W ostatnich latach możemy zaobserwować wzrost liczby ofiar przemocy domowej (wykres nr 5). W 2008 roku było ich – 136, w 2009 roku – 166 i w 2010 roku – 232. Osobami pokrzywdzonymi są najczęściej kobiety oraz dzieci i młodzież do 18 roku życia.

Wykres nr 5. Ofiary przemocy domowej w latach 2008-2010 w powiecie łębskim

Z danych zebranych na podstawie Niebieskich Kart przez Komendę Powiatową Policji wynika, że w 2009 i 2010 roku wśród sprawców przemocy domowej ponad 97% stanowili mężczyźni, w roku 2008 było to ponad 98% (tabela nr 1).

W wielu specjalistycznych publikacjach możemy spotkać się ze stwierdzeniem, że przemocy domowej często towarzyszy nadużywanie alkoholu. Osoby znajdujące się w stanie nietrzeźwości tracą samokontrolę i mogą zachowywać się w nieprzewidywalny sposób. Uzyskane dane potwierdzają tą tezę, gdyż w roku 2008 - 76% (91 osób) sprawców w chwili przemocy znajdowało się pod wpływem alkoholu, w roku 2009 – 70% (57 osób), z kolei w 2010 – 71% (99 osób).

W 2008 roku Policja zatrzymała (procesowo, prewencyjnie, celem doprowadzenia do wytrzeźwienia) co trzeciego sprawcę przemocy domowej - 39 osób, w 2009 roku liczba zatrzymanych wynosiła 21 osób (26% wszystkich sprawców), z kolei w 2010 odnotowano znaczny wzrost zatrzymanych sprawców przemocy - 69 osób, co stanowiło 49% ogółu.

Tabela nr 1. Liczba sprawców przemocy domowej w latach 2008-2010

	2008	2009	2010
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	120	81	140
- kobiet	2	2	4
- mężczyzn	118	79	136
- dzieci i młodzież do lat 18	--	--	--
Liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu	91	57	99
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej	39	21	69

Z danych otrzymanych od Powiatowej Komendy Policji wynika, że jednostka zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty” przekazywała informacje o ujawnionych przypadkach przemocy do Ośrodków Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Sądu Rodzinnego. Brak było natomiast współpracy z placówkami zdrowia, szkołami, organizacjami pozarządowymi.

Tabela nr 2. Liczba „Niebieskich Kart” przekazanych przez Powiatową Komendę Policji w Lęborku innym instytucjom w latach 2008-2010

Nazwa instytucji	2008	2009	2010
Ośrodki Pomocy Społecznej	120	80	140
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	47	64	104
Placówki służby zdrowia	0	0	0
Szkoły	0	0	0
Organizacje pozarządowe	10	0	0
Sąd rodzinny	47	38	64

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku otrzymało z Posterunku Policji z Nowej Wsi Lęborskiej w 2008 – 22 „Niebieskie Karty”; w 2009 roku - 17 zgłoszeń; w 2010 roku – 26.

Obecnie znowelizowana ustawa nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych, w których pracownicy wszystkich instytucji oraz organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej włączani są w proces niesienia pomocy rodzinom uwięzonym w przemoc. Od 2011 roku powołano zespoły interdyscyplinarne działające na terenie wszystkich gmin powiatu lęborskiego. Takie kompleksowe podejście jest niezbędne do podejmowania skutecznych działań pomocowych, gwarantuje szybki przepływ informacji oraz wielodyscyplinarną pomoc.

CELE PROGRAMU

Cele programu:

1. współtworzenie i rozwijanie lokalnej sieci pomocy na rzecz ofiar przemocy w rodzinie
2. udzielanie fachowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie zmierzającego do poprawy ich sytuacji,
3. prowadzenie działań uświadamiających o konsekwencjach stosowania przemocy skierowanych do sprawców przemocy,
4. podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
5. podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników zajmujących się pracą na rzecz osób doznających przemocy i ich sprawców w zakresie rozpoznawania przemocy, skutecznego udzielania pomocy jej ofiarom, zapobiegania zwiększania się skali zjawiska.

Adresaci programu:

- ofiary przemocy, głównie: dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze i niepełnosprawne;
- sprawcy przemocy;
- pracownicy instytucji, organizacji zajmujących się pomocą na rzecz osób i rodzin;
- lokalna społeczność.

Podmiot realizujący:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku we współpracy z jednostkami organizacyjnymi samorządu powiatowego oraz gminnymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi.

Monitorowanie:

Sporządzanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku sprawozdania z realizacji poszczególnych działań zawartych w programie.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

„Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2012-2015” nastawiony jest na realizację następujących celów:

Cel 1. Współtworzenie i rozwijanie lokalnej sieci pomocy na rzecz ofiar przemocy w rodzinie

Lp.	Działania	Termin realizacji
1.	współpraca z jednostkami organizacyjnymi samorządu powiatowego oraz gminnymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi	2012 - 2015
2.	udział w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego funkcjonującego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lęborku oraz przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku	2012 - 2015
3.	współpraca z zespołami interdyscyplinarnymi funkcjonującymi na terenie powiatu lęborskiego	2012 - 2015
4.	zorganizowanie konferencji na temat przemocy domowej, skierowanej do pracowników socjalnych, policji, pedagogów, kuratorów sądowych, członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli służby zdrowia	2012

Cel 2. Udzielanie fachowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie zmierzającego do poprawy ich sytuacji

Lp.	Działania	Termin realizacji
1.	udzielanie poradnictwa psychologicznego osobom doznającym przemocy w rodzinie i ich rodzinom	2012 - 2015
2.	udzielanie poradnictwa prawnego osobom doznającym przemocy w rodzinie i ich rodzinom	2012 - 2015
3.	zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia poprzez prowadzenie	2012 - 2015

	Hostelu w Lęborku dla kobiet w ciąży i matek z małoletnimi dziećmi znajdujących się w sytuacji kryzysowej	
4.	wzmocnienie pozycji społeczno - zawodowej ofiar przemocy poprzez zachęcanie do udziału w projektach aktywizacji społeczno - zawodowej	2012-2015

Cel 3. Prowadzenie działań uświadamiających o konsekwencjach stosowania przemocy w rodzinie skierowanych do jej sprawców

Lp.	Działania	Termin realizacji
1.	opracowanie i realizowanie programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	2012
2.	praca socjalna na rzecz sprawców przemocy	2012 - 2015

Cel 4. Podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie

Lp.	Działania	Termin realizacji
1.	opracowanie i rozpowszechnianie informatora o instytucjach udzielających pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie i ich sprawców	2012
2.	udostępnianie do publicznej wiadomości na stronach http://www.pcprlebork.home.pl/ , http://www.pomorskie.eu/pl/bip/powiaty/leborski/pcpr_lebork informacji o miejscach, w których świadczona jest pomoc dla osób doznających przemocy w rodzinie, realizowanych programach poświęconych zjawisku przemocy, organizowanych szkoleniach, konferencjach, projektach na terenie powiatu lęborskiego	2012
3.	informowanie zainteresowanych (osób zgłaszających problem przemocy) o jednostkach udzielających	2012 - 2015

	wsparcia osobom doznającym przemocy, nawiązanie współpracy z mediami w zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie	
4.	opracowanie i realizowanie programu służącego podejmowaniu działań profilaktycznych ukierunkowanych na udzielanie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	2012
5.	propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie, nawiązywania pozytywnych relacji między partnerami	2012-2015
6.	zorganizowanie konferencji ukierunkowanej na podnoszenie świadomości społecznej na temat: przemocy domowej, sposobów rozwiązywania konfliktów skierowanych do mieszkańców Powiatu Lęborskiego	2013

Cel 5. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników zajmujących się pracą na rzecz osób doznających przemocy i ich sprawców

Lp.	Działania	Termin realizacji
1.	udział w organizowanych przez inne jednostki konferencjach, szkoleniach, warsztatach poświęconych omawianiu zjawiska przemocy domowej, sposobów jej zapobiegania, świadczenia skutecznej pomocy ofiarom przemocy, podejmowanie działań wobec sprawców przemocy mających na celu zmniejszenie skali zjawiska	2012-2015

Źródło finansowania programu:

- budżet Powiatu Lęborskiego
- źródła zewnętrzne: środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego